

Ligevægt mellem Statens Magter

Taler

Carl Johan

Dato

21 april 1828

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Trontale, opplest av statsråd Collett

1 Gode Herrer og Norske Mænd!

I ere sammenkaldte, for at overveie Gjenstande, der paa det Nøieste vedkomme Statens Tarv og Bedste. Disse Gjenstandes paatrængende Vigtighed har alene
5 kunne bestemme Mig til, at føie en Foranstaltning, som for Nationen vil medføre Udgivter, hvilke Jeg havde ønsket kunde undgaaes. Men naar der er Spørgsmaal om, at bevare Uforkrænkeligheden af de, Samme ved Grundloven af 4de November 1814 hjemlede Rettigheder, har Min Omhue for dennes strænge
10 lagttagelse ikke tilladt Mig at oppebie det ordentlige Storthings Sammenkomst, og Jeg har troet, at vi ikke længere kunne udsætte den Tidspunct, da vore vigtigste Love bør bringes i Harmonie med Grundloven.

Siden det ordentlige Storthings Opløsning ere vore politiske Forhold forblevne uforandrede. Alle fremmede Magter vedblive, at give Mig Beviser paa deres
15 Venskab og Tillid.

Underhandlingerne med Preussen have havt det heldige Udfald, som jeg ventede og tilkjendegav ved Aabningen av sidste Storthing. En handels- og Reciprocitets-Tractat, lige gavnlig for begge Stater, er afsluttet og ratificeret.

20 Seiladsen paa det sorte Hav er aabnet for de forenede Rigers Flag uden Forkjøbsret for den Ottomanniske Port. Ingen Clausul i den herom afsluttede Convention kan foranledige Hindringer for dens Udførelse, og Jeg haaber, at de nuværende Tvistigheder i Orienten ikke ville vorde tilstrækkelige Bevæggrunde
25 for den Ottomanniske Regjering, til at handle imod denne Convention.

Ratificationerne af en med de forenede Nordamericanske Stater afsluttet

Handels-Tractat ere nylig blevne udvexlede i Washington. I ville sikkerligen
30 med Glæde erfare, at Hindringerne for Handelens Fremme mellem os og dem
ere hævede.

Den for kort siden St. Petersburg undertegnede Handels-Tractat mellem de
forenede Riger og Russland skal i sin Tid blive Storthinget forelagt, efterat
35 Udveksling af Ratificationerne har fundet Sted. Denne Tractat, bygget paa
gjensidig Tillid, tilbyder den Norske Skibsfart nye Fordele og virkelige Lettelser.

Underhandlinger om en Handels-Tractat med Brasilien ere indledte. Jeg
beskjæftiger Mig med at forberede de forenede Rigers Skibe den frie Udgang til
40 de øvrige Americanske Staters Havne og de Lettelser, som allerede for 6 Aar
siden fra vor Side ere dem tillagte.

Adskillige Forslag til Love ville vorde Eder forelagte til Grandskning. Det Første
angaaer den Ansvarlighed, som, efter Grundlovens 36de § paaligger Statsraadet i
45 Administrations-, Høiesteret i dømmende og Storthingets Medlemmer i
Lovgivnings-Anliggender. Det andet Forslag angiver de Former, hvilke ifølge
Grundlovens §§ 50 til 64 skulle iagttages, paa det at Valgene kunne skee med
den Eensformighed, der ene kan indgyde den Tillid, Folket bør have til de valgte
Repræsentanter. Den tredie naadigste Proposition, der vil blive Eder forelagt,
50 har til Hensigt, overensstemmende med Grundlovens § 109, dens Aand og
dens Bogstav, at forpligte enhver Statens Borger til at værne om sit Fædreland.
De nuværende Afvigelser skulle ophøre, naar Forpligtelsen bliver eens for Alle,
og naar de Byrder, som den active Tjeneste i Armeen medfører, ei paalægges
Landboerne alene.

55 Erfaring har viist, at den circulerende Seddelmasse er langt fra at fyldestgøre
Handelens, Agerdyrkningens og de øvrige Næringsgrenes Fordringer og Behov.
Den nærværende almindelige Standsning af alt hvad, som griber ind i productiv
Omsætning, fordrer, at Statsstyrelse og Lovgivning træffe Foranstaltninger, der
60 kunne give Producenterne Haab om, med nogen Fordeel at afsætte deres
Producter. Det Forslag, som i denne Henseende skal blive Eder forelagt, vil
opfylde denne Hensigt.

Enhver constitutionel Stats Tilværelse er grundet paa Ligevægt mellem dens
65 Magter; den Regjering, der undlader at opretholde denne Ligevægt, udsætter sit
Land for, at see de for fælleds Interesse stiftede Indretninger kuldkastede; -

denne Interesse indskrænker sig ikke til enkelte Individer, men den omfatter andre mere ophøiede Gjenstande, der staae i den nøieste Forbindelse med
70 Nationalitetens Vedligeholdelse, National-Æren og Regjeringens Kraft; disse
dens fornemste Støtter bestaae ikke, uden at Lovene vorde overholdte, hvilke
kun retteligen paa een Maade fortolkes, nemlig bogstaveligen. Mine Pligter som
Konge tillade Mig ikke at antage, hvad heller ikke Nationen har antaget, at
ethvert Storthing, efter eget Forgodtbefindende, skulle kunne anvende
75 Grundloven.

Hverken Jeg eller Nationen kunne tillade, at en i større eller mindre Grad oplyst
Rigsret, saaledes som det kunde synes, at man har villet forsøge, skulde kunne
kuldkaaste de Garantier, hiin Act indeholder. De Lovforslag, som nu skulle blive
80 Eder forelagte, befæste disse Garantier, fra hvilke hverken Jeg eller Min
Regjering ligesaa lidet bør afvige, som derfra tilstede nogen Afvigelse. Følger
Eders Overbeviisning ved at gennemgaae disse Forslag.

De Sager af høieste Vigtighed, der vedrøre den politiske Forfatning, Retspleien,
85 den administrative Forvaltning og Finantserne, lade sig kun efterhaanden ordne
og udvikle. Vi have allerede følt de heldbringende Følger af saadanne successive
Fremskridt.

Naar vi overveie alt det, som vi have vundet, siden Grundloven af 4de
90 November, maae vi erkjende, hvilke overordentlige Anstrængelser, man har
maattet anvende, og de Hindringer, Jeg har maattet overvinde, for at forskaffe
Norge, dets vilkaarlige Lovgivning uagtet, den Uafhængighed og den Lykke,
hvoraf det nu er i Besiddelse. Men for endmere at befæste denne Uafhængighed
og denne Lykke, er det nødvendigt, at Regjeringen og National-Forsamlingen
95 udmærke sig ved retfærdige Love; og, for at naae dette Maal, stoler Jeg med
Tillid paa Folkets prøvede Klogskab og paa Storthingets trofaste Medvirkning.

Nationen sætter Lid til Mine Bestræbelser for dens Lykke, og erkjender den
mærkelige Forbedring af dens Stilling, som er fremvirket siden Foreningen med
100 Sverige. Den forlanger kun, roligen at nyde godt af den Frihed, som den har
erhvervet og som lovmæssigen støtter sig paa de Rettigheder, Jeg har tilstaaet
den. Jeg tvivler ikke om, at jo samtlige Storthingets Medlemmer ville
understøtte deres Committenters Ønsker, og forene sig om at fremme Mine
faderlige Hensigter. En lykkelig Overeensstemmelse i Tanker og Villie skal
105 slutteligen befæste de to Scandinaviske Rigers Fremtids Vel.

I Kraft af Grundlovens 74de § erklærer Jeg herved det overordentlige Storthing
aabnet.

110

Kilde

"Storthings Forhandlinger i Aaret 1828", s. 27 - 33.

Emner

Innlegg i Stortinget

115

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/ligevaegt-mellem-statens-magter>

120

125

130

135

140